

- TITULUS IV. De la renun-
ciacion de los officios publicos.
les, y jornaleros, y menestrales,
y mesoneros.
- TITULUS V. De los propios,
y rentas de los Concejos.
TITULUS XII. De los trajes,
y vestidos.
- Pragmatica, sobre la conserva-
cion, y aumento de los positos,
y distribucion del pan dellos.
TITULUS XIII. Del ombraje
de los paños.
- TITULUS VI. Del reparti-
miento que pueden hazer los
pueblos, y de la quiebra que se
ha de hazer à los lugares des-
poblados.
TITULUS XIV. De las pri-
meras declaraciones de las leyes
del titulo passado del obraje de
los paños.
- TITULUS VII. De los termi-
nos publicos, y de dehesas, y
montes, y pastos de las ciu-
dades, villas, y lugares.
TITULUS XV. De la segunda
declaracion que se hizo de las
dichas declaraciones y leyes pri-
meras de los paños.
- TITULUS VIII. De la caza,
y pescha, y que no se maten ter-
neros, ni terneras.
TITULUS XVI. De la tercera
declaracion del obraje de los pa-
ños, y leyes susodichas.
- TITULUS IX. De los que se
van à morar de un lugar à otro.
TITULUS XVII. De los pa-
ños verbies, y estambrados, y
quarta declaracion cerca del
obraje de los paños.
- TITULUS X. De los navios.
TITULUS XVIII. De los ce-
reros, y candeleros de sebo.
- TITULUS XI. De los officia-

FINIS.

LIBER SEXTUS

LIBER SEXTUS

IN ORDINE TAMEN PRIMUS

Secundæ Partis nostræ Regiæ Recopilationis.

QUI QUIDEM LIBER CUM SIT PRINCIPIUM
secundæ hujus Recopilationis partis, difficillimè ad præcedentem librum conti-
nuari potest, sed potius ab eo sequentes continuandi sunt, tanquam à prin-
cipio libri, ideò omitto continuationis ordinem, & ab hoc principio sequentes
continuabo titulos, præsertim cum de libro ad librum non sit ita necessaria
continuatio, sicut de titulo ad titulum, imò neque ulla continuatio est de ne-
cessitate, ut inquit Mendoza, in Rubrica ad apparatus tituli. ff. de Pactis. Et
Marcus Ant. Bardo, in Tract. de tempore utili, & continuo. c. 16. per to-
tum, Tomo 5. fol. 210. novissimorum Tractatum diverforum Doctorum.

TITULUS PRIMUS.

DE LOS CAVALLEROS.

SUMMARIUM.

- 1 Cavallero, Latine Miles, qui dicatur. blica, vel quis inter millia eligitur.
2 Miles dicitur propter malum & laborem, 3 Miles armata militie ut quis dicatur, qua
qua ferre debet pro defendenda Repa- sunt necessaria.

RUBRICA.

PRO cuius Rubricæ introductione & cognitione sciendum est, no-
men hoc Hispanum, Cavalleros, Latine Milites + idem esse, nam
secundum l. 1. titulo 21. part. 2. Cavalleria fuellamada anti-
guamente la Compañia de los nobles homes, que fueron puestas para
defender las tierras, e por esso le pusieron nome en Latin, Mili-
tia, que quiere tanto dezir como Compañias de homes duros e fuertes, escogidos para
suffrir trabajo e mal, trabajando e lacerando por pro de todos comunamente, Et
inde dicuntur milites + propter malum, & laborem, que ferre debent pro de-
Azevedo in Recopilationem. Tom. IV. A fendenda

fundenda Republica, ut l. 1. ff. de Milit. testam. vel ut alii dicunt, à mille denominatur miles, quasi inter millia hominum unus eligebatur in militem secundum text. in d. l. 1. tit. 21. par. 2. mill. enim secundum l. 2. eod. tit. & part. Es el mas honrado cuento, que puede ser, ut per Gregor. in lib. 5. Moral. c. 1. Ubi traditur de perfectione hujus numeri, & adducit illud Apocalyp. c. 20. & regnabunt cum eo mille annis, & Psal. 104. quod mandavit in mille generationes, in nostra vero Hispania secundum d. l. 1. tit. 21. par. 2. Llamam cavalleria, no por razon que andan cavalgando en cavallos, mas porque bien anfi como los que andan a cavallo vas mas honradamente que en otro bestia, otra si los que son escogidos para cavalleros, son mas honrados que todos los otros defensores, onde anfi como el nome de la cavalleria fue tomado de Compañia de homes escogidos para defender, otra si fue tomado el nome de cavallero de la cavalleria, unde secundum Otoral. communiter, & simpliciter, Cavalleros, appellamus, los que son personas nobles y principales que juntamente con la buena sangre tienen patrimonio y hacienda, o son descendientes de nobles y ricas familias, aunque ellos por sus personas sean pobres. Et hos secundum Otoral. ibidem sub 4. part. Tractat. de Nobilit. cap. 11. num. 6. aliqui vocant, Cavalleros de espuela dorada, qui quidem erant inter nobiles, & de his non loquitur l. 1. & tres sequentes nostri tituli, sed l. 5. infra isto tit. & totus dictus titulus 21. part. 2. & ibi in illo tit. disponitur quomodo creabantur, & disponebantur, & in d. l. 5. de iis fit mentio, ubi & dicimus, an hodie milites nostri temporis gaudeant prerogativis antiquis, & quinque erant, & sunt necessaria, ut quis sit miles armata militiae, que enumerat D. Perez in l. 1. tit. 1. lib. 4. ordinam. col. 1318. ubi & quoruplex sit militia, declarat, & col. 1320. in fin. cum sequentibus, quot sunt militum genera, que quia ad nostram materiam non attinent, missu facio, cum concernant militarem militiam, & bellicam, & in progressu, & declaratione legum sequentium dicenda sunt alia materiam nostri tituli concernentia.

IN LEGEM PRIMAM.

Quomodo milites armati privilegiis concessis gaudere debent, cum essent antea plebei, & contributarii.

SUMMARIUM.

- 1 Dicitio, por quanto, Latine quia, vel quoniam, pro causa ponitur.
- 2 Pragmatica inducit causam finalem. ibidem.
- 3 Pragmatica sanctio quid est, & 4.
- 5 Lex nostra & tres sequentes loquuntur de militibus armatis, qui antea nobiles non erant, lex vero 5. infra eod. de illis, qui ante nobiles erant, & num. 13.
- 6 Militum armatorum tres formas & modos reperiri.
- 7 Milites, de espuela dorada, non eligebantur nisi nobiles essent.
- 8 Factum presumitur id, quod de jure erat faciendum, ubi inferitur ad questionem an ex tolerantia Domini censeretur facta investitura.

Hospitala presumitur adificatum ab eo, qui illud facere debebat. ibid.

- 9 Factum quid esse presumitur sumptibus facientis.
- 10 Factum presumitur ab eo qui erat obligatus.
- 11 Pupillus presumitur alimentatus a tutore vel curatore, neque presumitur vixisse de vento.
- 12 Factum quid presumitur in ea aetate, & tempore in quo erat faciendum. n. 12.
- 13 Miles hodie armatus presumitur ante fuisse ignobilis.
- 14 Auditores Regii de exceptionibus horum militum armatorum cognoscunt. Non vero iudices nobilium, ut ibi.
- 15 Militum horum differentia eod. num. 14. & 15. ubi declarantur Otoral. & Joan. Gars. per authorem.
- 16 Miles an possit alium in militem creare.

- 17 Imperator, Rex, Princeps vel civitas habens auctoritatem legis condende, possunt nobilitare, & ibi quod in regina, & n. 18. id profequitur.
- 19 Nobilis efficitur adherenti lateri principis.
- 20 Nobilitatur quis ex scientia.
- 21 Nobilitas doctrina & prudentia conveniunt.
- 22 Nobilitas etiam armis acquiritur.
- 23 Tributarii non debent a Rege nobilitari, & 24. dictum optimum Regis Sigismundi.
- 25 Privilegium immunitatis alicui concessum restringendum est tanquam publica utilitati nocivum, & 26. ubi inferitur munus notabile.
- 27 Subrogatus sapit naturam illius in cuius locum subrogatur, non habet locum in privilegio.
- 28 Immunitas si simpliciter concedatur intelligitur de numeribus personalibus, & de extraordinariis ut ibi.
- 29 Privilegium eximens a Portagio in Regnis & dominiis Regis concedentis intelligitur in locis concedentis ubi sua sunt, secus si aliorum sint, ubi tunc si dubitatur ad Regios auditores eundem est, quia agitur de esse privilegio.
- 30 Privilegium alicui pro se, & filiis concessum non extenditur ad nepotes.
- 31 Nepotes in stricta interpretatione non comprehenduntur appellatione filiorum.
- 32 Privilegium concessum alicui pro se, & filiis masculis ac filiabus non comprehendit filias nuptas.
- 33 Privilegium Antonia Garzia ipsi & filiabus etiam nuptis, & maritis earum conceditur, ubi an gerent officia nobilium.
- 34 Privilegium immunitatis facilliter perditur, & quomodo, ubi usque ad num. 41. & iterum n. 48. profequimur cum declarationibus singularibus, & ibi quod in privilegiis de faciendo vel non faciendo.
- 42 Privilegium si continet plura capitula per contraventionem unius capituli non censetur aliis renuntiatum, nisi ut ibi.
- 43 Privilegium concessum ex nobilitate naturali non perditur.
- 44 Onus probandi non usum privilegio cui incumbat.
- 45 Protestatio si fiat cum contravenitur privilegio an relevabit.
- 46 Renuntiatio privilegio non est inducenda quoties aliud potest presumi ex actu facto contra privilegium.
- 47 Privilegio male utens perdit illud.
- 49 Beneficium etiam principis si resultat ex privilegio ut quia datur ut equum retineat non proditur per contraventionem.
- 50 Dictiones haec, secundum, prout, vel sicut, limitationem inducunt.
- Ubi quando conditionaliter, quando causative ponatur, ibid. & num. 51. cum dicitur secundum quod sui antecessores fecerunt, an teneantur in si non solverunt.
- Verba relativa causative, non vero conditionaliter, censentur apposita, ibidem & ibi limitatur.
- Accedo in Recopilationem. Tom. IX.
- 52 Milites ii an torqueri possint, & incarcerari nisi ut num. 53. & quod circa tributa non sunt exempti, & num. 71. ampliatur.
- 53 Paria an sint inesse qualitatem per naturam, an per privilegium.
- 54 Privilegii verba sunt consideranda.
- 55 Majora si constituantur in filium cum conditione quod ipse vel successor teneatur nubere cum nobili satis nubens cum nobili ex privilegio, & 58.
- 56 Crvis appellatione an comprehendatur civis ex privilegio, & 57.
- Inferitur ad collegia, & fraternitates ubi noviter conversi non admittuntur.
- 59 Nobiles ex privilegio an admittantur ad ordines militares, & n. 60. quid quoad onera imponenda.
- 61 Legato penus prater vinum, venit omnis penus excepto vino.
- 62 Statutum inducens ferias messium vel vindemiarum, exceptis aliquibus casibus, nulli alii casus admittentur.
- Exceptio firmat regulam in contrarium, ibidem usque ad n. 71. non tamen eam ampliat, ut num. 63. & num. 64. inferitur ad renunciationem casuum fortuitorum, quod non censetur renuntiatus insolitus casus, & n. 65.
- 72 Confirmatio tria operatur non tamen extensionem inducit n. 73. nisi ut n. 74. & 75.
- 76 Confirmans quando videatur actum facere de novo.
- 77 Exempti propter artem non gaudent si artem non exercent.
- 78 Milites privilegiati propter equum non est necesse continuo illum habere, sed sufficit si habeant tempore belli, & necessitatis.
- 79 Auditores senatores cognoscunt de jure privilegio, non de facto, ibi.
- 80 Privilegia damnosa possunt per concedentem limitari, & revocari etiam absentibus partibus, num. 81.
- 82 Privilegium alicui & filiis concessum de habitis post privilegium intelligitur, nisi ut usque ad n. 91. declaratur.
- 83 Filii nati ante dignitatem a patre adeptam non gaudent illa, & ibi declaratur.
- 84 Filius natus ante sacerdotium vel Regnum adeptum, non dicitur filius sacerdotis, vel Regis, & num. 85. etiam declaratur.
- 86 Privilegia militaria non transeunt ad nepotes, nisi ut num. 87.
- 88 Privilegia hidalgua ad omnes descendentes transeunt si in privilegio non sit aliter expressum, ubi num. 89. quod, & naturales filii gaudebunt.
- 92 Privilegium quando censetur reale vel personale.
- 93 Uxor vidua an gaudebit dicto privilegio marito concesso, & 94.
- 95 Aetas relevat eundem ad Bellum, & qua & an debeat esse impleta.
- 96 Tutela que aetate excuset, & que ab officii publicis & quomodo, & 97. & 98. & 99. & 100.
- 101 Intellectus legis nostra cum l. 3. tit. 19. part. 2.
- 102 Privilegia senectutis ramissiva.

103 Nullus est ita senex quin non spem vita
quinquennalis habeat, vel saltem per
numm, ut ibi.

Ibi, Por quanto, Hoc fuit in causa, quod
lex nostra conderetur, scilicet constitutio
pragmatica illius a Rege Joanne justie publi-
cari Toleti Anno 1422. & est in volumine
pragmaticarum Regum catholicorum fol. 139.
relata per Did. Perez in l. 4. titulo 1. lib. 4.
ordinam. col. 1348. in primo. Dicitio enim hæc,
Por quanto la rrieme, quia, vel quoniam ꝑ re-
gulariter pro causa ponitur secundum Bartol.
in l. demonstratio. §. quod autem, column. 3.
versicul. item quid si restator. ff. de condit. & de-
monstrat. dicitque, & demonstrat causam fina-
lem secundum Bald. in l. 1. column. 4. versicul.
& nota. C. de fals. caus. adjectio. lega. eundem
Bald. in l. 1. de ferrii. & sic ponitur in l. Rei ap-
pellatione 5. in ordine ff. de verb. signif. ut ibi,
super verbo quia, pagina 60. notat Rebus. & per
consequens, quia pragmatica illa Regis
Joannis disposuerat circa milites, de quibus
hic, ideo lex nostra edita ab alio Rege, &
confirmata a Ferdinando, & Elisabeth circa di-
ctorum declarationem, & confirmationem dis-
ponit, & sic causa finalis legis nostre condenda
fuit dicta pragmatica Regis Joannis, prout
denotat dicitio hæc, Por quanto, quæ est pro-
cedium nostre legis, quod quidem procedium
inducit causam finalem, ut probat text. in l. fin.
ff. hared. instit. & diximus in l. 11. titulo 1.
libro 4. supra numero 7. & 8. ditorumque in-
telligentia ex causis sumenda est capit. intelli-
gentia de verb. signif. & novissime de procedio,
& præfatione per Joannem Garliam de Nobilit.
in divisione operis numero 2. cum sequentibus
aliquibus.

Ibi, Pragmatica. Dicta à negotio, id enim
sonat pragma, id est negotium ꝑ quod rem, &
negotium diffinitat propositum principi, ut in-
quit Istorius Etymolog. libro 5. pragmatica enim
sanctio dicitur proprie illud, quod princeps de
consilio procerum ꝑ sentit, & statuit pro rebus
communibus, & universitatibus. Cod. de diversis
rescrip. l. fin. in fine & l. fin. Cod. de donatio. &
promis. libro 12. & l. 2. Cod. de novo Cod. compon.
§. & sequa & l. 1. §. si quis Cod. de Justin. Cod.
compon. ubi glossa notatur in §. rescripta. 25.
questio. 2. in l. jubemus nullam Cod. de sacro-
sanct. Eccles. in Authent. qua in provincia. Cod.
Ubi discrimen agi oport. in l. non aliter. Cod. de
Palat. sacrarum largit. libro 12. in capitul. fun-
damenta de elect. libro 6. & scribentes prag-
maticas sanctiones lex vocat pragmaticos ff. de
pomis l. moris §. solet dicta l. fin. Aliquando vero
capitur pro annotatione, ꝑ quæ hic de rebus
privatis l. jubemus. Cod. de appellatio. sive pro
attestatione facta per Principem pro permuta-
tione facta cum re ecclesie, in capitulo 1. de
rerum permutatio. ubi glossa. pragmaticamque
rescriptum principis dicitur secundum glossam
in capitul. pervenit 101. distinctio. de quibus per
Rip. in Rubr. de constitut. numero 33. cum duo-
bus sequentibus. ubi, & declarat differentiam inter
annotationem & pragmaticam, & reprobat
Accursum credentem eos dici pragmaticos, qui
scribant pragmaticas sanctiones, cum potius

secundum Ripam, ibi pragmatici sunt sapien-
tes viri, qui partium consensu absque lic cau-
sas dirimunt, quibus aliquando solet præses
officium interdiceret l. majoris §. solet ff. de penul.
legar. & hinc dicebat Juvenalis, Inde cadunt
partes in fœdere pragmaticarum, & sic justè
pragmatica vocata est hæc à Joanne Secundo
condita, de qua hic fit mentio, quia nego-
tium ipsi Regi propositum circa hos milites de-
auratos diffinivit, declaravit, & reformavit;
ac si lege in curiis condita diffinitum esset.

Ibi, Rey don Juan, Qui fuit secundus hujus
nominis, & condidit hanc pragmaticam Toleti
anno 1422. ut apparet ex eademmet pragmatica
in volumine pragmaticarum antiquarum inserta
sub verbo De hidalgos. 191. in ordine secundum
ordinem, quem congessit, & in unum compila-
vit volumen Doctor Didac. Reg. fol. 139.

Ibi, Armados Cavallos, Lex nostra, & tres
sequentes loquuntur de militibus armatis, & ꝑ
qui antea nobiles non erant, ut expresse patet
ex eorum verbis, & l. 5. infra eodem, loquitur
de illis, qui antea nobiles erant, prout lo-
quitur titulus 21. partit. 2. & notavit ad has
leges Joannes Garlia in suo commento de nobilit.
glossa 1. §. 1. numero 55. Quorum militum
tres formas, ꝑ & modos reperiri, asseruit 6
Otalora de nobilit. 4. parte capitul. 1. numero
6. cum sequentibus & Joannes Garlia dict. nu-
mero 51. usque ad 66. quarum formarum, ut
à nobiliori incipiamus, est illa de qua dicit.
titulo 21. partit. 2. & in d. l. 5. infra eodem,
scilicet militibus calcaris deaurati Hispanè,
De espuela dorada, & si non alii, quam no-
biles in tales eligebantur ꝑ milites, ut inquit 7
text. in l. 2. titulo 21. partit. 2. maxime in l. 13.
ibidem, dum dicit, E por ende mandaron los
Antiguos, que el escudero que fuesse de noble
linage, un dia antes que recibia la cavalleria, &
in l. 14. ejusdem tituli 21. & part. 2. ibi. Pero
antiguamente establecieron que a los nobles hombres
biziesse cavalleros. notat Humada, in l. 1.
titulo 21. part. 2. glossa 6. numero 2. ita ut an-
tiquitas erat præsumptio, & dictum commune,
miles armatus, ergo nobilis ante, ut inquit
Otalora. ubi supra, & clarius Joannes Garlia
ubi supra numero 52. ubi hoc comprobatur ex do-
ctrina Jason in l. Gallus §. quidam vetitè 2. lect.
numero 4. ff. de liber. & posthum. dicentis, quod
si aliquid fieri debuit sub certa forma, condi-
tione, aut qualitate, si inveniatur factum,
debet intelligi factum eo modo, quo fieri de-
buit, est enim juris præsumptio, quod factum
præsumitur, ꝑ quod de jure erit faciendum, 8
juxta tradita ab Aydone Cravet. consil. 22.
numero 5. & consil. 149. numero 12. & sequent.
& Cephal. consil. 9. numero 16. volumin. 1. &
tradebat Decius consil. 446. numero 7. ex quo
inferebatur ad illam quaestionem de emphyteusi,
an scilicet ex tolerancia domini censureret de
novo facta ut investitura. Nam si de jure ad
id tenebatur, præsumeretur de novo facta,
ut in simili consuluit Cephal. ubi supra, &
facit illud, quod per text. in l. qui duas ff. de
servit. urban. prad. animadvertit, ibidem Florian.
& habetur in l. illud ff. de acquir. hared. &
in l. filius ff. de Testam. milit. ubi id præsumi-
tur, quod prius erat faciendum, quando duo
concur-

concurrunt, & hac spectat, quod tradit Bartol.
in l. cum servus. ff. de verborum oblig. & respon-
dit Bald. consilio 378. numero 2. libro 1. quod
hospitale præsumitur edificatum ab eo, qui il-
lud edificare debebat, legitime præsumptio est,
quod faciens actum præsumitur facere ob cau-
sam præcedentis obligationis l. quadam ff. de
rei vend. notat Menoch. titulo 1. de præsumptio-
ne libro 3. præsumptione 1. numero 8. Sicut &
ubi factum requirit sumptus, præsumitur fa-
ctum ab illo, qui tenebatur facere suis sumpti-
bus secundum Alexand. in dict. l. cum servus
9 numero 4. & simpliciter ꝑ factum præsumitur
sumptibus facientis secundum Bartol. in l. fin.
§. in computatione column. 1. C. de jure delibe-
rand. factumque præsumitur ꝑ ab eo, qui erat
obligatus facere, vel nomine ejus, sive ejus
mandato, ut per Crepol. de servitute urb.
pred. cap. 40. numero 52. & Abb. consilio 2.
numero 5. & sic inquit gloss. juncto text. in l. 2.
C. de aliment. pupill. prest. quod pupillus præ-
sumitur alimentatus à tutore, vel curatore ꝑ,
qui ad id tenentur de jure, neque præsumitur
minorem vixisse de vento, & tradit Rochus
de jure patron. verbo, Construxit numero 29. &
de jure argumentum dict. l. 2. inquit Abb. in capitulo
cum virum. numero 4. de regul. quod illud
quod consuevit fieri in certa ætate, vel tem-
pore, & apparet factum, præsumitur factum
12 in illa ætate, vel tempore, ꝑ quod est optimum
ad nostrum propositum. Nam cum antiquitas
id soleret fieri, scilicet armatum militem De
espuela dorada, esse nobilem, qui alius, quam
iste tunc temporis, non solebat in talem mi-
litem eligi si aliquem illius temporis reperiamus,
nobilem ante esse, dicendum est: Et à
contrario, nunc iuste temporibus, ut ad secun-
dam militum formam deveniamus, si aliquis
nunc miles armatur; vulgo Cavallero armado,
præsumitur antea fuisse ignobilem, & tributa-
rium ꝑ vulgo Pechero, de quo lex nostra est
testis cum tribus sequentibus, quæ in iis sunt
intelligendæ, & sic leges nostre prima, & tres
sequentes differunt à lege 5. infra isto titulo
in hoc quia illa lex 5. in militibus calcaris de-
auratis, vulgo De espuela dorada, intelligitur,
nostra, & tres sequentes in iis militibus armatis,
vulgo Cavallos armados. Ut sæpe dictum est,
& notat Joannes Garl. dict. gloss. 1. §. 1. nu-
mero 55. cum sequentibus, de quibus & per
Otalora dict. capitulo 1. partit. quarta numero 7.
& isti, non est necesse, quod sint fidalgi, &
nobiles de genere, licet ut inquit Joannes Garlia
dicto numero 56. etiam nobiles de genere, & fi-
dalgi hic secunda forma eliguntur in milites,
teneant tamen probare nobilitatem, si velint
ea gaudere quoad tributa, quoad que non
eximantur ex eo, quod fiant milites armati,
qui & vulgo etiam Cavallos pardos, nuncun-
pantur, & immunitas iis concessa, per pri-
vilegium dicitur concessa, & per consequens
auditors Regii de exemptionibus eorum cog-
noscent, quoad ꝑ privilegia hæc, non vero
judices nobilitum, ut inquit Joannes Garlia,
dicto numero 56. ubi inter hanc, & præceden-
tem militum formam differentias constituit,
& describit, & Otalora, ubi supra, &
7. & 8. qui sunt inter se differentes. Nam Ota-
Azvedo in Recopilationem. Tom. IV.

lora dicto numero 7. inquit, quod isti etiam
hujus secunde formæ cum Regia solemnitate
eliguntur, & nominantur in milites, Joannes
vero Garlia, dicto numero 55. inquit, quod
absque regia solemnitate milites armati fiunt,
& fortassis verius, non solemnitas illa antiqua
desit esse in usu, secundum Humada, in l.
23. titulo 21. part. 2. glossa 1. in fine. Secundo,
Otalora istos milites armatos vocat etiam Ca-
valleros pardos, in dicto numero 7. Joannes vero
Garlia, in numero 56. hos Cavallos pardos,
distinguit à militibus armatis, vulgo, Caval-
los armados, in hac tenentur secunda differentia
plus mihi placet opinio Otalora, scilicet,
quod milites armati, & milites obscuri vulgo
Cavallos armados, o cavallos pardos, iidem
sunt. Alii vero sunt milites De alarde, ꝑ vulgo 15
Cavallos de alarde, qui quidem differunt à
dictis militibus armatis, vel obscuris, & ab
illis, De espuela dorada, & sic peculiari nomine
nuncupantur, scilicet, Cavallos de alarde o de
premia, o de guerra, o quantosos, de quibus in
sine tituli 1. libro 4. ordinamem. veteris, & in
nostra Recopilatione sub l. 10. cum sequentibus
istius nostri tituli & libri, qui tenentur ire ad
bella, & habere arma, & equos certi valoris,
& omni anno facere demonstrationem, & sic
Alarde, ut optime per Otalora, dict. 4. part.
capitulo 1. numero 8. versic. milites autem isti,
ubi describit cedulam Regiam, à qua initium
habuerunt, & optime per Burgos de Paz, consil.
46. numero 9. & 10. volum. 1. & de his aderam
plures in hac civitate Placentina, qui tandem
jussu Regis nostri Philippi aboleverunt, & ex-
tinctus fuit eorum ordo, & forma, & nisi
de iis voluerit intelligere Joann. Garl. in numero
56. in prin. prout videtur intellexisse, ed quod
allegat Otaloram ad hoc, sunt differentes, ut
dixi, ipse, & Otalora, fin vero dum in nu-
mero 56. tradit de Cavallos pardos, voluit
de iis de Alarde & de Quantia, & Premia, in-
telligere, idem in effectu dicant, & in idem
recidant, licet diverso nomine eos nuncupent,
& ibidem Otalora refert forum de Leon, circa
istos milites, De Alarde, & de Premia, & Quan-
tia, olim constitutum. Ex quibus clarè decerpes
legum nostri tituli intellectus, ita ut nostra lex
cum tribus sequentibus intelligatur de militibus
secunde formæ l. vero 5. infra eodem, de mili-
tibus primæ formæ, leges vero 10. & sequentes
de militibus tertie formæ: Alia vero genera
militum, & militiarum, de quibus per Do-
ctores in Tractatibus de Militibus, & per Did.
Perez, in l. 1. titulo 1. libro 4. ordinam. col.
1320. cum sequentibus aliquibus, & per Men-
chacam, de success. creat. libro 3. §. 30. numero
289. & latissime per Cassan. in Catalogo gloria
mundi 9. part. 9. consideratione, cum sequenti-
bus, non sunt nostre materis, ideo omitten-
dæ, neque itidem est necesse loqui de milita-
ribus ordinibus, quia nihil ad propositum, &
non debemus recedere à materiis legum com-
mentandarum.

Ibi, Ansi por el, como per su mandado. Sed
contra hoc videtur textus in l. 1. titulo vigesimo-
quinto part. 4. & text. à contrario sensu, in l.
11. titulo vigesimo-primo part. 2. ibi adnotante
glossatore in glossa prima. ubi etiam miles potest

A iij alium

16 alium in militem ¶ creare, & sic de consuetudine esse testatur Joann. Faber. in Rubric. C. de Milit. testam. & facit doctrina Bart. in l. 1. C. de dignit. libro 12. ubi inquit, Imperatorem, Regem, Principem, vel alium Dominum, vel civitatem habentes potestatem condendi leges in suos, nobilitate ¶ posse, ergo lex nostra dum in iis verbis, soli Regi, vel cui ipse commiserit, & concesserit potestatem præbet nobilitandi, procedere non potest, propter quod glossa illa dicta l. 11. & Otolara. de nobilit. 4. parte capitulo 1. numero 7. & Joannes Garzia de nobilit. §. 1. glossa 1. numero 50. inquirunt ex lege nostra ¶ 5. & 6. & 7. infra eod. supra dicta concedere non posse alium quam Regem in suo Regno, & imperatorem in Imperio, vel alium, cui ipsi commiserint. Ex qua quidem l. 6. idem in Regina disponitur, & secundum hæc intelligenda sunt, & declaranda supra in contrarium adducta, ita ut intelligantur, Baronem, vel civitatem, vel militem id posse facere, dum tamen sit ex mandato Regis, ut inquit gloss. in d. l. 11. quia tunc videtur, ac si ipse fecisset, ut in cap. in causis, de elect. Nam ut ipsemet Rex dicit, omnia nostra facimus, quibus auctoritatem nostram impartimur, & sic solus rex, vel cui ipse commiserit, id poterit, nam ex ipsius concessione, 18 five privilegio ¶ id potest fieri secundum Bald. in l. facilligii C. de diver. rescript. facit text. in cap. cum Redemptor 12. quæst. 2. & in l. 2. §. fin. ff. de Natal. restit. & optima l. 6. tit. 27. pag. 2.

Ibi, Puede les dar honra de hijos dalgo a los que no fueren por linage, notat late Tiraquell. de nobilit. cap. 6. per totum & Cassan. in catalog. glor. mund. 8. par. considerat. 17. Ex quibus jure optimo reprobat Tiraquell. ubi supra, n. 6. ripam respon. 2. c. 26. dicentem solum Imperatorem nobilitare posse, non vero alios principes etiam non recognoscens superiorem, nam fallitur ripa in hoc, alius tamen, quam Imperator, vel rex in suo regno, vel cui ipse commiserit, non poterit nobilitare ex legibus nostris. Idque non solum princeps expresse facere potest, verum & tacite facere censetur, puta si quem lateri ipsius, permissu ejus adducatur secundum Angel. in l. omnium column. 1. Jason. 1. notab. C. qui testament. facer. poss. & alios plures relatos per Tiraquellum, ubi supra n. 10. & idem si princeps suis legibus, & constitutionibus aliquos nobiles faceret, prout fecit advocatos, licentiatos, & doctores, ex ipsa enim scientia, ¶ quis nobilitatur, ut per Casan. in catalog. glor. mund. 8. par. considerat. 10. ubi & inquit, quod sola ratione dignitatis Doctoratus doctor dicitur nobilis, ut per Alex. conf. 94. col. 2. vol. 1. & per eundem latissime defendentem advocatorum causas, in l. Centur. ff. de vulg. & pupill. & nos diximus succindec tanquam rem notam relinquentes in l. 1. titulo 16. libro 2. supra, & latissime per Casan. in dict. catalog. glor. mundi. 7. parte confid. 29. & 30. & 31. ita ut male Joannes Garzia in dict. commento de nobilitate nos mordere voluerit, in glossa 35. num. 20. quod causam advocatorum non defenderemus late,

possemus enim aliorum dicta transcribendo, & mutando, quod mei instituti nunquam fuit, neque ad me tangit, ita advocatorum causam, & partem defendere quasi ea indigerem, quippe qui & nobilitate sanguinis, & clara, & sincera generatione ex Dei misericordia processerim & litteris, ac moribus nondum usque huc demigraverim, sed auxerim potius officia judicum, & prætensiones inanes multoties offeras relinquens ambitionis vitium fugiendo, & ut litteris, studiis, & scripturis melius vacare possemus, nobiles enim doctrinam decere, ac juris prudentiam, ¶ late tractat Tiraquellus 21 de Primogenit. capitulo 5. numero 10. versicola sed si verum, & sequenti. Qui & in tractat. de nobilitate. quamvis injuste in questionem deduxerit an officium advocacionis derogaret nobilitati, tandem resolvit, quod non, in capitulo 29. per totum. Sic etiam, & armis nobilitas ¶ acquiritur, ut & per Tiraquellum de nobilit. capitulo 8. & latissime per Cassanum ubi supra 9. parte per totam, ubi in prima consideratione tractat, an doctor militi præferatur.

Ibi, Eran peberos. Qui non debent ¶ a Rege nobilitari, ut inquit textus in l. 11. in fine. titulo 21. partita. 2. fed potius cum eis esset faciendum id, quod Sigismundus Cæsar fecit, qui requisitus quadam die, plurimumque laceratus precibus à quodam plebeio sibi admodum dilecto, ut illum nobilem faceret, respondit quidem non in dote, sed pruden- 22 ac faceret: Refert divitem quidem, ¶ aut exemptum tu facere, nobilem vero minimè, ut refert Cassaneus in dict. 8. parte Catalogi, consideratione 17. & Joannes Garzia, ubi supra glossa 1. §. 1. numero 50. in medio, sic adagio solere dici asserens, idem cautissime, parcissime, & cum causa Reges, & principes id facere deberent.

Ibi, Mas que pagassen en todos y qualesquier pechos Reales, y concejales, Ex his verbis habes notare, quod privilegium immunitatis alicui concessum ¶ restringendum est tanquam publicæ utilitati nocivum, ut existimat Decius consilio 223. & Otolara de nobilit. 4. parte capitulo 2. numero 8. & 9. nam cum textus noster hic militibus iis immunitatem nobilitatis concessam esse præsupponat, quam quidem nobilitatem, si ad tributa extenderes, nimis laderet, & esset nociva, & publicæ utilitati adversa, ideo restringitur per textum nostrum, quatenus tributa non comprehendat. Ex quo inquit Otolara in dict. capitulo 2. numero 8. quod privilegia noviter concessa Rectoribus civitatum perpetuis, inter quæ privilegia concedebatur, ut gauderent omnibus ¶ exemptionibus, quibus annales Rectores gaudebant, non extendentur talia privilegia ad hoc, ut virtute illorum excutentur à contributionibus, etiamsi probaverint, quod rectores illi annales existebant in possessione, & consuetudine non contribuendi, tum quia dicta privilegia sunt restringenda, tum etiam quia regula illa vulgata, quod subrogatus sapit naturam illius, in cujus locum subrogatur, non habet locum in privilegiis ¶ secundum magis communem opinionem doctorum, in l. si quis cum. §. injuriarum. ff. si quis casario. maxime ubi ratio, & mens concedentis est diversa, non

non est enim rationi consentaneum, nec de præsumpta principis intentione, quod voluerit pro tam parvo pretio pro Rectoria pro rusticum quandam solum, quod esset exemptus à dictis contributionibus, & sic in cancellaria inquit Otolara ubi supra, esse obentum contra istos rectores, & lege Regia jam sit statutum est ex l. 11. titulo 25. libro 4. supra, quæ est optima ad fundandas l. 15. cum sequentibus. Aliquis tit. 14. libro isto, infra, ubi restinguntur immunitates personis ibidem contentis servatis servandis in legibus illis statutis, & hoc nulla alia ratione, nisi quod dicta privilegia lædunt communem utilitatem, & per consequens restringenda sunt, & sic si immunitas simpliciter, & indiffinite concedatur, intelligitur à numeribus personalibus ¶ tantum secundum Tiberium Decianum consilio 35. numero 49. volum. 2. imo & tunc de extraordinariis, non vero de ordinariis censetur factam concessionem secundum eundem Tiber. Decia. consilio 51. numero 23. volumine 3. & Cæphalus consil. 58. num. 10. Inferitur itidem ex his, quod privilegium aliquibus populis concessum per Regem eximentem vicinos talium locorum à portagiis, & aliis similibus tributis in omni Regno, & Dominis talis Regis concedentis, tunc demum servanda sunt in locis, ubi Rex concedens percipit portagia, & tributa illa, non verò in locis dominorum, ubi ¶ ipsorum dominorum sunt Portagia, ut ex l. 11. titulo 18. & ibi glossa. part. 3. diximus in l. 14. titulo 3. libro 1. supra numero 39. & novissime tenet Joannes Garzia, de nobilitate. glossa 1. §. 1. numero 76. ubi inquit, quod quando de hoc dubitatum esset, debet recurri ad Regis auctoritatem, eo quod agatur de jure privilegii. Ulteriores etiam inferuntur ex dictis, quod cum privilegia sint strictè interpretanda, ut in l. si quando C. de inoffici. test. quod privilegium nobilitatis concessum pro se, & filiis non comprehendit neque extenditur ad nepotes, ¶ et eo, quod in privilegiis, quia sunt contra jus commune, & strictè interpretationis, appellatio- 30 nis filiorum ¶ non comprehenduntur nepotes, & ita omnes post Bartolum ibi, & ubique concludere testatur Pelaez de Majorat. 1. parte quæst. 15. numero 24. & Otolara ita in nostris terminis conclusit de nobilitate. 4. parte capitulo 2. numero 6. & 7. ubi inquit ita credere esse verum, sive loquamur in privilegio, De hidalguia, sive, De Cavalleria, sicut & de jure habetur, quod privilegium concessum alicui pro se, & filiis masculis, & feminis, & ex 32 eis descenditibus non competere ¶ filiabus nuptis, ex Bartol. in l. quoties C. de privilegio. Scholast. libro 12. & ex l. 10. titulo 11. libro 2. Recopilacion. ibi. (Que no eran casados, ni desposados antes, ni durante el dicho tiempo.) quæ quidem lege attenda sic remanet cum hac opinione Joannes Garzia, in Comment. de nobilitate. glossa 1. §. 1. num. 48. ex alia tamen ratione, scilicet, quia nuptæ originem civitatem, & familiam obtinent viri, non vero parentis, & de jure civili rem esse accipientem affirmat ex pluribus ab eo allegatis, & per Tiraquellum, per eum relatum in prima lege communalis parte 1. numero 34. Verum tamen, & de jure communi

hæc erat communis opinio, ut attestatur Rip. libro 2. Respon. Responso 2. de rescript. relatus per Villalobos in suis communibus opinionibus, verb. privilegium concessum, & per Franciscum Vivium in communib. opinio. opinione 237. Privilegium concessum patri, idque etiam fundari potest ex dicta stricta interpretatione faciendi in privilegiis contra jus, & hoc nisi privilegium aliud diceret, prout in privilegio, De Antona Garcia, ubi non solum filiabus non nuptis, verum, & nuptis, & earum maritis conceditur immunitas ¶ de qua ibi, ut quod 33 tidie determinari, inquit Joannes Garzia ubi supra, numero 42. & 44. sic & ex hoc inquit Joannes Garzia, ibidem in glossa 35. numero 48. versicul. & hæc magis, quod privilegiati, quales sunt, los de Simancas, y Valderas y los de Antona Garcia, non gerent officia nobilium cum nobilibus, quia in illis privilegiis de sola immunitate fit mentio, quæ suis finibus continetur, & non fiunt, neque declarantur nobiles, pro quo facit illud, quod dixi supra gloss. eran. Sic ex hac restrictione talis privilegii emanat illud, quod facilius per dicitur ejus immunitas, nam perditur, si immunitatem habens passus ¶ est se describi in libro solvendum secundum Angel. per textum ibi in l. 1. §. si quis tutor. ff. quan. appellan. sit, cum ceteris per Balbum adductis in tractat. prescript. 4. parte princip. quæst. 30. numero 7. Gozadinum consil. 23. num. 4. Et Tiber. Decianus Respon. 41. numero 92. vol. 2. & Platea in l. qui publice. C. de iis qui spon. numer. subeunt libro 10. & Nicolaus Falseti, in tractat. de ultimo 5. parte capitulo 1. numero 1. cum sequen. 12. volumin. tractatum Doctorum. Si enim quis habeat immunitatis privilegium, requisitus, ut solvat, non sufficit, allegare privilegium, sed debet appellare, ¶ si describitur in libro solvendum intra tempus datum ad appellandum, ut per Angel. in dicto §. si quis tutor, cujus dictum sequitur Marant. in præf. titulo de appellatio. numero 314. pag. 628. in parvis, & itidem hoc dictum sequitur, & defendit, & communiter approbatum testatur Joannes Garzia de nobilitate. glossa 4. numero 18. & glossa 6. numero 33. & gloss. 5. numero 14. & in numero 33. hoc declarat verum esse dum tamen tales descriptiones, & pignorationes ad legitimum tempus (de quo infra in quarta declaratione) accedant, ad hoc, ut ex toto perimatur privilegium, & sequitur etiam dictum Angeli Loazes allegat. de Mula. responsione ad 4. fundamen. numero 10. pagin. 259. Quod verius videbitur, si ultra hoc fecerit privilegium nonnullas solutiones, quoniam censetur, suo privilegio tacite renunciassse, ut in l. 1. C. de iis, qui sponte publ. muner. sub. Gozadinus dict. consil. 23. numero 7. Felinus, & alii in capitul. cum accessissent in 3. regala de constitur. Abb. consil. 61. ad finem lib. 2. Ancharan. consil. 160. in fine. Alexanda. consil. 136. columna 4. libro 2. Nicol. Falseti ubi supra numero 32. nisi protestetur, vel coactus solvat, ut ibi per eum numero 33. & 39. & infra numero 45. & 48. Quæ quidem duobus, aut tribus concurrentibus ¶ procedit primo quod taliter consentiens ¶ solvens sit persona, quæ possit privilegio renuntiare,

nuntiare, aliis secus, text. in cap. *accidentibus de privileg.* Ruynus *consil.* 228. numero 11. libro 1. & post alios Decius in *dict. cap. cum accessisset.* num. 30. in *secunda limitatione*, & *colum. fin. numero 34.* & sic singulares personæ communitatis non possunt renuntiare privilegio communitati concessio secundum Innoc. *cap. cum olim 2. numer. 7. de privileg.* Bald. *consil.* 337. Corn. *consil.* 15. numero 5. volum. 3. Natta, *consil.* 160. numero 46. Secundò quòd hoc concessisset, & solvisset, per tempus triginta annorum ex *dict. cap. accidentibus*, & *cap. si de terra de privilegiis. cum ibi notatis l. falsa. C. de divers. rescript.* Alexand. *consil.* 139. *visio themate. colum. penul. vers. postremo. circa quartum dubium libro 2. & consil.* 102. *visis his colum. fin. vers. non obstat. text. lib. 3. & consil.* 33. libro 5. Ripa *Respons. lib. 1. responso 21. numero 11.* Tertio requiritur, quòd siue privilegium consistat in non faciendo, siue in faciendo, quòd occurrerit casus, in quo privilegiatus vel faciat, quòd erat faciendum, ut privilegio uti, dici possit, vel non faciat, quòd non erat faciendum, aliter enim si casus privilegii nunquam occurrisset etiam per mille annos non perderetur, ut ex Felino, & ex *dictis ubi supra* percipitur, & notat *glos. ibidem in c. Abbate. de verb. signif. & in c. Joannes de cleric. conjugat.* & Tiberius Decianus alios allegans *consil.* 66. num. 65. volum. 3. Neque obstat l. 1. ff. *de Nund.* ubi probatur, quòd habens privilegium utendi aliqua re, si illa non utitur, amittit illud, & idem probatur in l. 3. in fi. tit. 7. p. 5. & l. 42. in *vers. otiosi privilegii. titulo 18. pars. 3.* Nam ibidem specialis casus determinatur, scilicet in nundinis, hoc est, in privilegio concessio alicui habendi ferias, & mercata in terris suis, nam istud per non usum perditur, & ita *glos. in l. falso. C. de divers. rescript.* ubi Alberic. sed quòd hæc declaratio communitat reprobatur secundum Decium. *dict. cap. cum accessisset. numero 16.* & Pelaez de *Majorat.* 1. part. *quæst.* 17. n. 1. idèò dic, & melius quòd dicta l. 1. ff. *de Nund. & predict. leges Part.* cum ea concordantes loquuntur in nostro casu scilicet, quando jam devenit casus utendi privilegio, & non est quis usus eo, puta quia datum est, ut fiant ferias, & mercata, quæ cum facta non sint, per decem annos amittitur privilegium, quia ei contravenitur, cum advenit tempus, & casus occurrerit utendi eo, & non sit usum, sed potius contrarium, ut optimè in propositum inquit Petrus Pexius in *c. decret. numer. 8. de regul. jur. in 6. & Tyber.* Decianus *respons.* 3. num. 125. *lib. 2.* Sic & in primo casu *dicta l. 42.* idem intelligitur, dum dicit, *ibi. Que los suvieren, no usaren dellas,* nam istud intelligitur, *no usaren dellas,* per contrarium usum, cum casus devenisset eis utendi, & sic intelligi illam. *ibi glos. 1.* & novissime Joann. Garl. in *Commento de Nobilit. glos. 6. num. 48. vers. cilo.* Quinò premisso, cum *tribus sequentibus*, qui satis involutè, & late de iis egit, & Otalora. 2. part. 3. part. *de Nobilit. cap. 9. num. 7.* ita ut ex *dictis legibus* partitarum, & præferitum ex *dict. l. 42.* si privilegio de non faciendi contraveniens per 30. annos, & privi-

legio faciendi per decem amittes illud in perpetuum pro te, & successoribus tuis, neque interest, quòd isti anni sint proximi concelioni privilegii, siue non, secundum Gartham *dicto n. 48. vers. ex quibus qua sint.* Nisi secundum Pelaez, *ubi supra, numero 2.* facultas faciendi sit expresse posita in libera voluntate illius, cui sit concessio, nam illi voluntati ullo tempore non præscribitur, ut tenet Tiber. Decianus *respons.* 43. num. 34. *lib. 3. & Calder. consil.* 8. *de regul. quem,* & alios allegat Enriquez in *Summa Theologia moralis, in libr. 7. cap. 26. sub littera. Z.* ut in facultate faciendi majoratum de bonis quocumque & quomodocumque voluerit, licet & hoc non sit ita peremptorium in privilegiis, quin, & scrupulo non careat, & sic expediret tunc protestatio, ut per Enriquez, *ubi supra.* Quarto tempera, bis supra dicta, ut procedant in actu reiterabili, prout in privilegio de non solvendis decimis, quòd iterabile est omni anno, tunc enim si per 30. annos solvat eas privilegiatus & perdet illud, ex *dicto cap. Accedentibus*, & hanc communem, & indubitam testatur opinionem Vivius in *suis communibus opinionibus, opinio. 237. & magis communem testatur Gozadin. d. consil. 23. numer. 9.* relatus per Villalob. in *communibus suis. verb. privilegium concessum in iis,* quòd ad actus præcedentia, & præstantia in eundo, sedendo vel loquendo optimè applicavit Joan. Garl. *dict. glos. 6. num. 33.* secus verò si privilegium contineret actum momentaneum, & non reiterabilem, nam tunc per unum actum contrarium perditur & secundum *dictos Doctores & glos. 1. in dict. l. 42.* Est tamen verum, quòd si privilegium continet plura capitula & actus, licet uni capitulo, vel actui contraveniatur, non censetur aliis actibus, & capitulis, in quibus non contravenitur, renuntiatum, sicut negligens in uno actu non facit sibi præjudicium in sequenti, secundum Abb. *consil.* 54. *videtur primo,* & Ruinum *consil.* 50. *numer. 10.* in specie tenent *glos. illa dict. l. 42. & Romanus consil.* 168. *numero 1. & Platea in dict. l. qui public. & Decian. dict. respon. 43. numero 30.* & tunc secundum eum *ibi numero 28.* est necesse, quòd talis actus de directo adversetur privilegio, ut si privilegium sit generale, actus etiam sit generalis, imò, & tunc debet esse contravenitum per eos, quos præsumimus amisisse privilegium, secus si per alios, ut per Decian. *ubi supra numero 35. cum sequentibus,* & Garl. *ubi supra numero 28. in fine.* Nisi actus ille contrarius repugnans respiceret universaliter totum privilegium, nam tunc in totum amitteretur, ut inquit Marian. Socin. in *dict. capitul. Accedentibus numero 21. de privileg. & eo tacito non sic declarando Garl. dict. glos. 6. n. 31. & 32.* item intellige, quòd per contrarium actum perditur privilegium, scilicet respectu adversarii, non vero respectu aliorum, secundum *glos. dict. capit. accidentibus de privileg. & Plateam. dict. l. Qui public.* Item supradicta intellige in privilegiis immunitatis per Principem concessis, secus verò in concessis, & provenientibus ex nobilitate naturali, hæc enim an renuntiare possint, est latissima quaestio de qua in titulo sequente disputabimus, Deo volente,

lente, & per contrarium factum patris non præjudicatur filiis suis postquam nobilitas est formata ex personis proavorum, secus si non esset formata, ita optimè per Avendan. in *Dictionario. verb. Cavallero, 3. privilegio* sic declarans Aymonem *consil.* 163. Et cum incumbat onus probandi, non usum privilegio & vide *glossam illam dict. l. 42. & Garl. dicta glos. 6. numero 38. vers. scilicet. Unde in privilegio.* Et an si solutio fiat cum protestatione & revelabit, vide *ibi ipsum Joan. Garl. numero 65. & Abb. dict. capit. Cum accessisset num. 7. & 8. & sup. num. 36.* est tamen verum, secundum *gl. illam dict. l. 42. & Garl. ubi supra numero 64.* quòd quando actus repugnans privilegio potest inducere aliam præsumptionem, quam renuntiationem privilegii illam, potius quam renuntiationem inducit, & quæ notanda sunt, quia non sic invenies declarata, & in unum congesta, & conferunt notabili per me à nostra lege deducto, quòd privilegia sunt restringenda, si juri communi adversantur, prout est nostra l. privilegii, & nota ultimo, quòd si quis malè utatur privilegio, & perdit illud text. in *d. l. 42. in fine. tit. 18. par. 3. & per Pelaez de majorat. 1. par. q. 14. num. 2. fol. 85.* Quinò restringuntur dicta, nisi ignoranter, vel invite, & per vim talis contravenitio fiat, nam tunc non nocet & secundum communiter Doct. teste Mariano Socin. in *c. si de terra de privileg. num. 12. & Joan. Garl. ubi supra d. gl. 6. num. 25. vers. item facit & ibidem in glos. 17. n. 31.* illud de vi prosequitur, & in *ca. gl. 6. num. 21. vers. hactenus,* illud de ignorantia attestatur. Et generaliter quanto tempore amittatur privilegium vide optimè ultra doctores in *dict. cap. cum accessisset, & in dict. cap. accidentibus,* Marian. Socinus in *eodem cap. Accedentibus numero 12. cum sequentibus pluribus.* Item nota, quòd ubi ex privilegio & resultat beneficium principis, ut quia conceditur cum hoc, quòd sustineat equum pro Principis servitio, non solum non potest per non usum perdi, verum neque per expressam renuntiationem, *cap. cum tempore,* ubi notat Abb. *notabili. 5. de Arbit. Roman. consil.* 369. quos, & alios allegat Tiberius Decian. *consil.* 66. n. 65. & 66. *vol. 3.* Ibi, *Secundum*, Dictiones hæc, secundum, vel prout, aut sicut, formam, modum, & dispositionem limitativam, & relativam inducunt. Quod & decipitur ex præcedentibus, dum quoad tributa dicta exemptione non gaudere hos milites armatos, disponitur, & itidem & sequentibus, dum cum hæc limitatione disponitur, dicta privilegia intelligenda, de qua dictione optimè traditur per Roman. *consil.* 328. *numer. 7.* quando conditionaliter, quando causativè, & quando similitudinariè apponatur, & loquitur in privilegiis. Et relationem inducunt dictæ tres dictiones secundum Bartol. in *extravag. ad revimendum, vers. prout,* & Paris. *consil.* 39. *numero 4. vol. 3. & consil.* 47. *numero 47. cod. vol. & ideo secundum cum necessario intelligenda sunt secundum relatum, & cum qualitativis ejus ex Bartol. in l. si quis servum. §. fin. numero 5. ff. de legat. 2. restrictivamque, & moderativam dictionem vocat Corneus *consil.* Arcevedo in *Recopilationem. Tom. IV.**

302. numero 6. volum. 4. & Martarius *consil.* 14. numero 20. habet enim secundum eundem Corneum *consil.* 187. numero 3. *eodem volum. 4.* varias significationes, qui & in *consil.* 101. num. 6. volum. 3. inquit, conditionem non inducere dictam dictionem (secundum) ita ut si promisi tibi solvere per caponium omni anno, secundum quod mei antecessores fecerunt, licet & ipsi non fecerint, neque solverint, teneor ego si solvere, ut per Jason. in *reper. l. admonendi, numero 32. cum sequentibus. ff. de jurejuran.* & quòd non importent conditionem dictæ dictiones, ultra doctores in *l. penultim. C. de instr. & subst. & Cynum in l. 2. C. de contrab. & committ. stipulas. & Bart. in l. cum, qui §. Julianus. ff. de consit. pecun. & Jason. in §. præjudicialis. numer. fin. instr. de action. & Cell. *consil.* 26. numero 35. & Rebus. in l. in usu 158. ff. de verb. signif. pag. 761. in *vers. penult. tenet Felin. in c. ex parte 1. de rescript. num. 10. vers. scias etiam quod aliquando, & in c. quoniam. Abbas. num. 12. de officio deleg. & hanc testatur communem Corler. in addit. ad Repertorium ipsius Felini, verbo, Secundum. & per consequens quamvis in lege nostra non constaret de limitatione, & constitutione Regis Joannis Secundi, nihil obesse legis nostre dispositioni, quin servanda esset, prout caeter, verbaque relativa causativè, non vero conditionaliter censetur appolita, ut per Burg. de Paz *consil.* 46. numero 21. *vol. 1.* licet aliquando conditionaliter apponatur, ut in Rota in certo casu fuit determinatum, ut apparet ex Verallo *decis.* 255. Dicitio, ut, partis primæ, & in rescriptis dicebat Felin. in *d. c. ex parte. num. 10.* Sed regulariter non apponitur conditionaliter, ut dictum est, & sic licet non verificetur relatio, valet, dum tamen certum sit, & expressum, id quòd mandatur, non vero incertum, nam tunc ratione incertitudinis vitaretur, ut per Jas. in *d. Repet. l. Admonendi, numero 32. & 33. ff. de jurejuran.* Et tradit etiam de iis idem Jas. in *l. ut prator. §. 1. num. 4. & 5. ff. de re jud. & Grammat. decis. Neap. 59. num. 35. & 36. ubi num. 12.* limitat uno modo ut non procedat in confirmatione alicujus actus aut privilegii, & in eo num. 35. etiam limitat alio modo. Et numero 34. sublimitat limitationem illam de confirmatione, vide eum per totam dictionem. Ibi, *E gozar de todas las otras franquexas,* Et sic incarcerari, & neque torqueri, sicut nobiles poterunt, & de quo dabitur Otalora de *Nobilit. 4. par. c. 1. col. penult. & fin.* Admittenturque ad officia nobilibus concessa, nam equiparatorum idem debet esse jus, & eadem dispositio, & limitatio nostri text. in omnibus eos immunes faciens, exceptis tributis, firmat generalem regulam in contrarium, pariane sunt inesse qualitatem per naturam, an verò per privilegium & secundum Bald. in *l. cum ex 53. racione. ff. de excusat. tur. glos. in l. 3. verb. Con villana, tit. 21. par. 2.* Joan. Garl. de *Nobilit. glos. 1. §. 1. num. 43. cum pluribus sequentibus & glos. 35. n. 3. cum sequentibus quam pluribus,* ubi multa infert, idque verum credo, nisi aliud ex privilegio colligatur, cujus verba sunt ad hæc plurimum consideranda & ex text. in *capit. porro. 54.***